ἀπὸ ἀληθινή — δίχως καμμιὰ ὑστεροβουλία, κανένα συμφεροντολογικὸ ὑπολογισμό — ἀγάπη γιὰ τὴν πατρίδα. Δὲ θᾶταν ἄσκημο κι' αὐτό. Ποιὸς ὅμως μᾶς ἐγγυᾶται πῶς ἔτσι καλὰ καὶ ἅγια θὰ τελειώση τὴ δουλειά της ἡ ἐθνοσυνέλευση καὶ δὲ θὰ χειροτεψῆ τὰ πρόματα; Ὕπειτα, τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς, τὸ κάτι ἐκεῖνο ποῦ θὰ καταφέρη ἡ ἐθνοσυνέλευση, πάντα κάτι θὰ μείνη ὅσο δὲν ἔρχεται μιὰ ριζικὴ ἀναμόρφωση σ' ὅλα μας τὰ πράματα νὰ μᾶς κάνη νὰ ξανανιώσουμε. Κάτι θὰ γιατρέψη, μὰ πάντα ἡ γιατρειὰ θᾶνε μισή καὶ τὰ μισὰ δὲ μᾶς ὠφελοῦν, μόν παρατείνουν τὴν κακομοιριά μας. Παραπάνου δὲν μπορεῖ. Καὶ δὲ μπορεῖ γιατί, ὅπως στὴν ἐκπαίδευση, ἔτσι καὶ στὸ κάθε τί ποῦ τοῦχουμε στραβό, τὸ κακὸ δὲν εἶν' ἐξωτερικὸ μονάχα, παρὰ ἔχει φωλιάσει μέσ' στὸν ὀργανισμό μας· κακοσυνειθίσαμε, κακομάθαμε. Μεγαλώσαμε σὰν τὸ στραβὸ δέντρο αἰῶνες τώρα, καὶ μάλιστα ὕστερ' ἀπὸ τὴν μισή μας καὶ ψεύτικη λευτεριά, ἀντὶς νὰ κυττάξουμε πῶς νὰ σιάξουμε, ἀποστραβωθήκαμε ὁλότελα. Πρέπει καλὰ νὰν τὸ νοιώσουμ' αὐτό, γιατὶ τότες θὰ δοῦμε μὲ λευτερωμένα μάτια τὸ δρόμο τὸν καινούριο καὶ φωτερὸ ποῦ μᾶς φωνάζει νὰ τὸν περπατήσουμε· τότες θὰ καταλάβουμε πῶς ἀντὶς νὰ θέλουμε ὅπως ὅπως νὰ σκεπάσουμε τὶς πομπές μας, γιὰ νὰ μὴν τὶς βλέπουμε καὶ χαλάη τὸ κέφι μας, καλλίτερα νὰ κυττάξουμε πῶς νὰν τὶς βγάλουμ' ἀπὸ πάνου μας· τότες εὔκολα θὰ παραδεχτοῦμε γιὰ ὅλα τὴ γιατρειὰ ποῦ προτείνει ὁ καλός μας γιατρός, καὶ πολὺ σωστὰ θὰ κάνουμε. Γιατὶ ὅπως ἕνα στραβὸ δέντρο δὲν ἰσιώνει, παρὰ ἂν ξεριζωθῆ καὶ ξαναφυτευτῆ, ἔτσι καὶ σ' ἐμᾶς ὅλα ὅσα εἶνε στραβά, ἐλεεινά, αἰωνίως ἀδιόρθωτα, ἕνα γιατρικὸ θέλουν: νὰν τὰ γκρεμίσουμε καὶ νὰ σιάξουμ' ἄλλα ἀπὸ καινουργῆς. Αὐτὸ εἶνε! Γιὰ τὸ κάθε τι ποῦ θέρμε νὰ παραδώσουμε στὴ μπαλωματίνα ἐθνοσυνέλευση μᾶς χρειάζεται κι' ἀπὸ μιὰ τρέλλα ὅπως ἐκείνη τοῦ Warner. Ἑταιρία ἔκαν' ἐκεῖνος γιὰ ὅσους δὲν ἔπιναν παρὰ νερὸ καὶ ταί, ἑταιρίες καινούριες κέρμεῖς ὅσοι λαχταροῦμε λευτεριὰ ἀπὸ τὴ ρουτίνα· ἑταιρίες καὶ προπυγάντες ποῦ θὰ δουλέψουν γιὰ τὸ κάθε τι ποῦ θέρμε, ἀρχινῶντας ἀπ' τὰ θεμέλια. Ἀλλοιῶς δὲ θὰ κάνουμε τίποτις.

*
* *

Στὴ ρίζα, στὴ ρίζα τὸ τσεκούρι!

Ἐκπαίδευση καθώς πρέπει θέρμε; Μπρός νὰ γκρεμίσουμε τὸ ξόανο τὸ μεσαιωνικό, ὅπως χαρακτήρισε τὴν Παδεία μας ὁ Παλαμᾶς, καὶ νὰ χτίσουμε τὸ Καινούριο καὶ λαχταριστὸ Σχολειό, μὲ τοὺς καινούριους δασκάλους, μὲ τὴν Ἐθνικὴ μας γλῶσσα, μὲ πρόγραμμα τὴν Ἀλήθεια, τὴ λευτεριά, τὴν ἐργασία, τὴ Ζωή. Εἶνε ἡ πρώτη μας δουλειά. Κι' ἂ δὲν γκρεμίζεται μονομιᾶς, δὲν πειράζει. Θὰ γκρεμιστῆ μονάχο του σιγὰ σιγά. Ἐμεῖς ὅμως ὡς τόσο ἂς χτίζουμε γρήγορα, ἂς χτίζουμε τὸ Καινούριο Σχολειό!

Δικαιοσύνη θέρμε; Κανεὶς ἄλλος δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς δώση παρὰ ἡ σωστὴ ἐκπαίδευση βγάζοντας τὸ εἴδωλο τῆς ἀδικίας ἀπὸ μέσα μας, ἢ καλλίτερα νὰ πῶ, ἐμποδίζοντάς το νὰ θρονιαστῆ ἐκεῖ. Τὰ πρόσωπα ποῦ θὰ τὴ διευθύνουν, οἱ δικαστὲς οἱ ἀκέραιοι, βρίσκουντ' εὔκολα τότες.

Χριστιανοὶ θέρμε νἄμαστε; Ἔξω τὸν Παπαδισμό, τὰ δόγματα, τὰ μυστήρια καὶ τὶς ἀγυρτεῖες ποῦ μᾶς κάνουν νὰ λατρεύουμε φελόνια τὴν ἡμέρα, καὶ τὴ νύχτα νὰ κλέφτουμ' ἀλώνια, ὅπως τόσο ἐκφραστικὰ λέει κάπου ὁ Λασκαράτος:

Σύρε λάτρευε φελόνια
καὶ τὴ νύχτα κλέφτε ἀλώνια.

Ποῦ μᾶς διδάσκουν τὸ καντῆλι μόνο νὰ μὴν ἀφίνουμε νὰ σβύση, κι' ἀδιάφορο μὲ τὸ φῶς του τι ἔργα θὰ κάνουμε. Μπρός νὰ στυλώσουμε μεταξύ μας τὴν Ἀγάπη, γιατὶ Χριστιανισμὸς ἀληθινὸς εἶν' αὐτή, καὶ νὰ πάρουμ' ἀρχηγό μας πραγματικὸ τὸ Χριστό, ποῦ τώρα τὸν ἔχουμε γιὰ τί; βρισιὲς μόνο. Καὶ Χριστὸ δίχως ἀντιπρόσωπους καὶ μεσίτες, γιατὶ δὲ δέχεται τέτοιους ἐκεῖνος, κ' ἔξόν αὐτὸ θέλει τὴ συνείδησή μας ἐλεύθερη κι' ἀνεξάρτητη.

Τὸ ἴδιο καὶ γιὰ ὅ,τι ἄλλο θέρμε νἄχουμε: γκρέμισμα καὶ σιάξιμο ἀπὸ καινουργῆς. Δὲν εἶδε δική μου δουλειὰ νὰ μιλήσω γιὰ Στρατό, γιὰ Ἐθνικὴ πολιτική, γιὰ Οἰκονομικά. Ὅμως νοιώθω πῶς καὶ γιὰ ὅλ' αὐτὰ τὸ ἴδιο γιατρικὸ χρειάζεται. Ἀπὸ Στρατὸ κάλλια νὰ μὴν εἴχαμε ἀνάγκη· θἔχαμε γι' ἄλλα καλλίτερα πράματα τότες πειότερη εὐκαιρία νὰ σκεφτούμαστε. Ἀφοῦ ὅμως μᾶς χρειάζεται (τί νὰ κάνουμε;), ἕνα μόνο πρέπει νὰ φροντίσουμε: νὰ μᾶς τονε δώση ὅπως τὸν θέρμε τὸ σκολειὸ τῆς νέας γενεᾶς. Γιὰ τὴν ἀνόρθωση τῶν Οἰκονομικῶν πρέπει, ὅπως μποροῦμε, νὰ βροῦμε καινούργια πρόσωπα, ποῦ νἄχουν καὶ μιὰ στάλα αἴσθημα ἐθνικῆς φιλοτιμίας, ἐνδιαφέρο γιὰ τὸ δημόσιο πλοῦτο, λίγο αἷμα πατριωτικὸ κ' ἕνα ἔστω καὶ μικρὸ φορτιὸ μελέτης γιὰ τὰ πράματ' αὐτά. Τὰ πρόσωπ' αὐτὰ δὲ θὰ κάνουν εὐτὺς βέβαια θάμματα, ὅσο ὅμως μορφωνούμαστ' ἐμεῖς, τόσο κ' ἐκεινῶν τὸ ἔργο θὰ προοδεύη. Καὶ γιὰ νἄχουμ' Ἐθνικὴ πολιτική, ἀνάγκη πρῶτα νἀλλάξουμε τὸ μυαλὸ ποὖχουμε, νὰ δώσουμ' ἀλόπηπο στηλιάρι στὸν τοπικισμὸ καὶ στὴ ρουσφετο πολιτικὴ καὶ νὰ μελετήσουμε καλά, κι' ὄχι μὲ τὶς ψευτιές, τὸ ποῦ πρέπει ἀληθινὰ νὰ κατασταλάξη τὸ ἔθνος μας καὶ πῶς πρέπει νὰν τὸδηγήσουμε. Καὶ τὸ σπουδαιότερο, ἀφίνοντας τὰ πολλὰ λόγια γιὰ ὅλ' αὐτὰ ποῦ ζητᾶμε, λόγια «Δραστικὰ» κι' «Ἀστραφτερὰ» τῆς καθημερνῆς φάμπρικας ἢ λόγια ἀδρανῆ, ὅπως τὰ δικά μου, νὰ περάσουμ' ἐπὶ τέλους καὶ στὰ ἔργα, νὰ πιάσουμε νὰ δουλεύουμε μὲ τὰ σωστά μας.

*
* *

Τσεκοῦρι σ' ὅλα καὶ δουλειὰ μαζί. Αὐτοῦ εἶν' ἡ σωτηρία. Καὶ ὅπως εἴπαμε, δὲν πρέπει νὰ περιμένουμε καμμιὰ δύναμη ἔξω ἀπὸ μᾶς νἄρθη καὶ νὰ μᾶς σπρώξη στὸ δρόμο τὸ σωστό, στὸ δρόμο ποῦ περπατῶντός τον θἀρχίσουμε νὰ δημιουργοῦμε τὸν κάθε κλάδο τῆς ἐθνικῆς ζωῆς. Ὁ Δυνατὸς ποῦ γυρεύουμε γιὰ νὰ μᾶς βάλη στὸ δρόμο αὐτό, εἴμαστ' ἐμεῖς οἱ ἴδιοι ὅλοι μαζί, οἱ νέοι προπάντων. Μονάχοι μας θὰ πετύχουμε ἐκεῖνο ποῦ θέρμε. Βέβαια ὄχι μονομιᾶς μὲ κάνα μαγικὸ ραβδί· ὄχι ὅμως καὶ μὲ σταυρωμένα χέρια λέγοντας σιγὰ σιγά. Μποροῦμε ὅλα νὰν τὰ κατορθώσουμε, φτάνει νὰ νοιώσουμε βαθειὰ μερικὲς ἁπλὲς ἀλήθειες καὶ νἄχουμε τὸ θάρρος νἀφίσουμε τὸν ἑαυτό μας νὰ ὁδηγηθῆ ἀπ' αὐτές. Αὐτὸ εἶνε τὸ σπουδαῖο.

Οἱ διάφορες γερουσίες ἂς πᾶν νὰ φωνάζουν γιὰ ἐθνοσυνέλευση. Ξέρουμε πῶς δὲ θὰ μᾶς κάνει τίποτα ἡ ἐθνοσυνέλευση, ὅσο καλὴ θέληση κι' ἂν ἔχουν ἐκεῖνοι ποῦ τὴ ζητοῦν· ἀφοῦ μάλιστα τὸ Παρλαμέντό αὐτὸ θἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς γέρω-ἁμαρτωλοὺς ἢ μεσόκοπους ἁμαρτωλοὺς ἢ ἀκόμη καὶ νιοὺς ἁμαρτωλούς, ἀπ' ἀνθρώπους τέλος πάντων ποῦ δὲ φταῖνε λίγο κ' οἱ ἴδιοι γιὰ τὴν κατάσταση ποῦ θἀρθοῦν νὰ διορθώσουν, καὶ δὲν ἔχουν καὶ τὸ θάρρος νὰ διορθωθοῦν οἱ ἴδιοι πρῶτα.

Ἐμεῖς ἂς κυττάζουμε τὴ δουλειὰ μας, ποῦ εἶνε νὰ σιάζουμε τὰ στραβωμένα μας κεφκλια μὲ μιὰ καινούρια διαιτα. Ἂς δουλεύουμε μορφώνοντας ὅπως πρέπει τὸν ἑαυτό μας κι' ὅσο μπορούμε σπρώχνοντας κι' ἄλλου νὰ μορφωθοῦνε. Ἂς βγάζουμε λίγο λίγο τὸ κορμὶ ἀπ' τὸ μπάνιο τῆς ψευτιᾶς, ὅπου

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ 16

Τ' ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΛΟΓΙΩΝ ΜΑΣ

Καὶ ἡ κρίση αὔτη γιὰ τοὺς πολλοὺς δὲν εἶνε ἄδικη, γιατὶ ἀληθινὰ ὁ κ. βασιλικὸς — ἂν δὲ γελιέμαι τὸ ἀληθινό του ὄνομα εἶνε Κ. Χατζόπουλος, ἀδελφὸς τοῦ Μποὺμ — μᾶς φανέρωσε μιὰ κάπως καινούργια τέχνη ὑποκειμενικῆς ποίησης καὶ ἀντικειμενικῆς μαζί, καὶ μᾶς εἶπε κάποια συνειθισμενα πράματα, μ' ἕναν τρόπο δικό του καὶ ἀρκετὰ πρωτόφαντο στὰ Ἑλληνικὰ γράμματα.

Μᾶρχεται ἀμέσως ἡ ἐρώτηση; εἶνε καθαυτὸ δικός του ὁ τρόπος αὐτός; Γιὰ νἆμαι ἀληθινὸς ἡ ἀπόκριση εἶνε κομάτι δύσκολη. Ὁ κ. Βασιλικὸς εἶνε ποιητής, ποῦ λογαριάζεται μὲ τοὺς λίγους ἐκλεχτοὺς πῶχουν νὰ δεξουνε τὰ σημερινά μας γράμματα. Καὶ θὰ μένει τέτοιος, χωρὶς νὰν τοῦ παίρνουν καὶ πολὺ ἀπὸ τὸ ἔργο του, ὅσα θὰ πῶ παρακάτου.

Κι' ἂν ἀντικρύζει κανένας ἀμέσως στὰ πρῶτά του καὶ στὰ τελευταῖά του τραγούδια μιὰ μίμηση ἀκε-ὰ χτυπητὴ καὶ σὲ λίγες μερὲς ὁλοκληρωτική, πάλε θὰν τοῦ ἀναγνωρίση ὁ δίκηος ἀναγνώστης ἢ καὶ ὁ κριτικὸς μιὰ καθαυτὸ δική του τεχνοτροπία.

Τὸ πρῶτο βιβλίο του εἶνε «Τὰ τραγούδια τῆς Ἐρημιᾶς». Ἕνα βιβλίο τραγουδιῶν ποῦ μᾶς γνώρισαν πολὺ παραστατικὰ τὴν ἀγροτικὴ ζωὴ καὶ μᾶς θύμισαν ὅλη τὴ τῶν ἀρχαίων βουκολικῶν καὶ εἰδυλλιακῶν τραγουδιῶν, Μὰ μαζὶ μὲ αὐτὰ μᾶς θυμίζουν ἀρκετὰ καὶ τὸ Ζὰν Μορεάς.

Ἡ εἰδυλλιακὴ ποίηση ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ Θεόκριτου, τοῦ Βίωνα, τοῦ Μόσχου καὶ τοῦ Βιργιλίου, τοῦ μιμητὴ τοῦ Θεόκριτου, ἄλλα μιμητὴ μὲ δική του ψυχή, ὡς τὸν καιρὸ τοῦ Καλπουρνίου κ' ἐ ἀπ' αὐτὸν ὡς τὸν ντὲ Σιγκραλ καὶ τὸ Βαφιστὴ Μαντουὰν καὶ τὸ μεγάλο Ρονσὰρ καὶ τὸ Ρεμὶ Μπελλὼ καὶ ὕστερα ὡς τὸν Φοντενέλ, καὶ ἀπ' αὐτὸν ὡς τὸ Σενιέ, ἔφτασε στὸ Ζὰν Μορεὰς μὲ μιὰ καινούργια ἀντίληψη, ποῦ μὲ τὸ πέρασμά της ἀνάμεσ' ἀπὸ τοὺς αἰῶνες, ξαναγύρισε στὴν πρώτη της μορφὴ ποῦ τὶς ἔδωκαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες.

Ὁ κ. Βασιλικὸς φαίνεται πῶς στὰ πρῶτα ποιήματα του πῆρε μερικὰ πράματα ἀπὸ τὸν Θεόκριτο καὶ ἀρκετὰ ἀπὸ τὸν κ. Ζὰν Μορεάς. Δηλαδὴ ἀπὸ τὴν πρώτη πηγή, χωρὶς νὰ σταματήσει στὰ διάμεσα, ἔφτασε στὸ τέλος. Καὶ στὸ δρόμο του αὐτὸν διάλεξε πολλὰ ὥμορφα ἄνθια γιὰ νὰ στολίσει μ' αὐτὰ τὸ βιβλίο του, ποῦ καὶ δίχως αὐτὰ ἠμποροῦσε νὰ φανεῖ ὥμορφο. Κ' ἔτσι βλέπουμε σὲ μερικὲς μερὲς στίχους τοῦ Θεοκριτου ἢ ἄλλους ποῦ νὰ τὸν θυμίζουν περσότερο ἀπ' ὅσο πρέπει καὶ στίχους πολλοὺς καὶ νοήματα καὶ τεχνοτροπία τοῦ Μορεάς.

Ἡ Ἐκάτη εἶναι ἕνα τραγουδάκι, ποῦ ἔχει μέσα δύο-τρεῖς στίχους τοῦ Θεόκριτου, ἀπ' τὰ «Φαρμακεύτρια ὅπως εἶνε κ' ἡ Φλογέρα» καὶ μερικὰ τετράστιχα ἀπ' «τὸ τραγοῦδι τοῦ Λίνου». Καὶ εἶνε ἀκόμα στίχοι τοῦ Σολωμοῦ, σὰν αὐτοί:

Ἤταν στὴν ἄλαλη
τὴν ἐρημία
Στρογγυλοφέγγαρη
Φωτοχυσία

ποῦ τοὺς θυμᾶται κανένας ἅμα διαβάζει στὸ «Τραγοῦδι τοῦ Λίνου» τοὺς στίχους

Σὰν ὄνειρο φανίστηκες
Μὲς τὴ βαθιὰ ἐρημία
Μὲς στὴ στρογγυλοφέγγαρη
Φωτοχυσία.

Εἶναι κι' ἄλλοι μερικοὶ ἀκόμα τοῦ Σολωμοῦ τεχνικὰ βαλμένοι μέσα σ' ἄλλους πρωτότυπους τοῦ ποιητή.

Στίχους τοῦ Μορεὰς ἂς μὴ ζητήσει κανένας νὰ βάνω ἀντίκρυ μὲ στίχους τοῦ κ. Βασιλικοῦ. Θᾶταν πολὺ δύσ-

θέλαμε δὲ θέλαμε βουτήσαμε καὶ βουτοῦμ' ἀκόμη. "Ετσι μονάχα εἶν' ἐλπίδα τὰ ὅσα λαχταροῦμε νὰ περάσουν ἀπ' τὸν κύκλο τῶν ὀνείρων στὸν κύκλο τῶν πραγμάτων.

Ι. Γ. ΣΤΑΜΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΒΙΩΝΟΣ ΤΟΥ ΣΜΥΡΝΑΙΟΥ

ΕΙΔΥΛΛΙΟ Δ.

Τὸν Ἔρωτα τὸν ἄγριον οἱ Μοῦσες ὅεν φοβοῦνται,
Κι' ἀπὸ καρδιᾶς τὸν ἀγαποῦν, τὸν παίρνουν κα-
[τεπόδι,
Κι' ἂν μὲ ψυχὴ ἀνερώτευτη κανέναις ἀκλουθάει,
Κρυφὰ ἀπὸ ἐκεῖνον φεύγουνε, δὲ θέλουν νὰ τὸν
[μάθουν
Μὰ ἂν μὲ μυαλὰ ἀπὸ τὸν Ἔρωτα κανέναις σαλεμένα
Ψέλνει γλυκά, ὅλες μαζὶ τρέχουν σ' αὐτὸν μ' ἀ-
[πουῦδα.
Μάρτυρας εἶμαι πῶς αὐτὸς ὁ λόγος γιὰ ὅλους ἦταν
Ἀληθινός γιατὶ ἂν θνητὸ φέλνω ἄλλον ἢ κανένα
Ἀθάνατον, ἡ γλῶσσά μου μπερδεύεται, κι' ὡς
[πρῶτα
Δὲ Τραγουῦάει μ' ἂν τίποτε γιὰ τὴν Ἀγάπη ψέλνω
Ἢ τὸ Λυκίδα, τότες
Λαρυῦμνο ἀπ' τὸ στόμα μου χύνεται τὸ τραγοῦδι.

ΗΛΙΑΣ Π ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Ο „ΤΡΙΤΟΣ"

Ἡ ὑπηρέτρια Ἄννα, λέει, ὁ συγγραφεὺς πῶς εἶνε τρελλή. Μὰ 'γὼ ποὺ εἶδα τὸ δρᾶμα παιζόμενον στὴ Νέα Σκηνή, κατάλαβα πῶς ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους πιὸ γνωστικὴ εἶτανε αὐτή ἡ Τρελλή.

Καὶ πῶς : ὅὲν εἶνε πιὸ τρελλὴ τάχατι ἡ κυρία ! ποὺ ἄφησε τὴ τρελλὴ ὑπερέτρια νὰ τῆς ἁρπάξῃ τὸ μυστικό ; καὶ νὰ μαρτυρήσῃ χωρὶς νὰ θέλῃ εἰς τὴ θεὰ τοῦ ἐρωμένου της τὸ μυστικό ;

Καὶ δὲν εἶνε πιὸ κουτὸς ὁ σύζυγος ποὺ κάθεται τόσην ὥρα νὰ συζητῇ περὶ καθηκόντων καὶ λύσεων, καὶ λέει χωρὶς ἀκόμα νὰ τὸ ξέρῃ, ὅτι ἡ γυναῖκα του ἔπρεπε νὰ τιμωρήσῃ μὲ τὸν ἐρωμένο της καὶ ὄχι μ' αὐτόν ;

Ἐπὶ τέλους τὸ δίκιο ὅὲν τὸν πνίγει ; πρὶν αὐτοκτονήσῃ, τοὐλάχιστον δὲν θέλει νὰ τῆς πῇ ἕνα λόγο, ἕνα παράπονο ;

Κι' ὁ τελευταῖος τῶν ἀνθρώπων ἔχει ν' ἀφήσῃ μιὰ παραγγελιά. Ἀλλὰ ξέχασα: τὴν φιλάει μὲ τρόπο ποὺ νὰ δώσῃ εἰς τοὺς θεατὰς νὰ ἐννοήσουν ὅτι αὐτὸ συμβαίνει γιὰ τελευταία φορά. ἀλλὰ πότε γίνεται τοῦτο ; προτοῦ ἀκόμα μάθῃ, ἴσῃ, καὶ βεβαιωθῇ, ἔχει πάρει τὴν ἀπόφασί του μ' ἕνα μόνο λόγο τῆς τρελλῆς ὑπερέτρισας, «ὅτι ὁ κύριος Κρίτων ἄφησε τὰ πάντα του».

Ἡ ὑπόθεσις κοινή, κοινοτάτη, καὶ πιὸ κοινὴ ἡ διεξαγωγή αὐτῆς. Καὶ λίγο ἀπίθανος. Κάθε ἄλλος θάκανε μερικὰς δοκιμές· λόγου χάριν θὰ ἐπιχειροῦσε νὰ τὴν γιατρέψῃ, θὰ εἴτανε καὶ μηχανική καὶ πιὸ πρακτική ! Καὶ ὕστερα ἀπὸ ἕξι μῆνες κοὶ αὐτὴ θὰ εἶτανε γιατρεμένη, αὐτὸς ἥσυχος καὶ μεῖς πιὸ ἥσυχοι. Ἂν ἐβεβαιώνετο ὅτι μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἡ τιμή του δὲν εἶχε τίποτε νὰ φοβηθῇ ὅπως καὶ τὸ δρᾶμα τὸ θέλει

Ἄλλως τε ἠδύνατο νὰ εἶνε ἡ γυναῖκα κατ' ἀντίθεσι μὲ τὸν ἄνδρα φύση κακή, καὶ τότε πάλιν ὅὲν θὰ δικαιολογεῖτο ἡ θυσία ! Γιατί ὅπως ἔχουν τὰ πράγματα, ἀφ'οὗ ἦτο ἡ γυναῖκα εὐγενὴς φύση, ἠδύνατο νὰ σωθῇ καὶ αὐτὴ καὶ ἐκεῖνος καὶ ὁ ἄλλος. χωρὶς νὰ γεννῇ ζήτημα καὶ δράμα. Ἂν δὲ πάλιν ἐβεβαιώνετο ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶχε γεῖνει τότε εἰμπορούσι νὰ τὴν πετάξῃ ἔξω, χωρὶς τὸ χιόνι μὲ τὸν ἥλιο νὰ ἔχῃ σχέση μὲ τὰ ἠθικὰ κοινωνικὰ καὶ ψυχολογικὰ θέματα....

Ὅπως διεξάγεται τὸ δρᾶμα αὐτὸ καθεαυτὸ φέρει τὴν σφαγίδα τῆς ψευτιᾶς. Δὲν γίνεται ποτὲ ἕνας τόσον ἥσυχος... ἥσεμος ἀνθρωπάκος εὐτυχὴς σύζυγος καὶ ἀνύποπτος οἰκογενειάρχης νὰ μετεβληθῇ ἀπὸ μία στιγμὴ ἔτσι μ' ἕνα λόγο τῆς ὑπερετρίας καὶ νὰ πάρῃ ἀπόφασι νὰ σκοτωθῇ χωρὶς νὰ παλαίσῃ χωρὶς νὰ συντρέξουν ἄλλα γεγονότα σκοπὸν ἔχοντα νὰ προδιαθίσουν τὸ πρᾶγμα καὶ νὰ παρασκευάσουν τὴ λύση. Ἔπρεπε τοὐλάχιστον νὰ παρατεθῇ ἀκόμα μιὰ πράξις μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας.

Οὐδεμία πωποτοτυπία, οὔτε στὴ πλοκή, οὔτε στὴν ὑπόθεση, οὔτε στοὺς χαρακτῆρες, οὔτε στὰς ἰδέας

Βάλλεν-Σταΐν

Η ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΠΟΥ ΘΑΧΟΥΜΕ

(Ἀπὸ τὴ μελέτη τοῦ κ. Χαρ. Ἀνδρεάδη : «Ἡ γλῶσσά μας κτλ..»

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ 34 φύλλο).

Μὰ τί μπορεῖ νὰ σοῦ κάνῃ τὸ δημοτικὸ σχολεῖο, πῶς μπορεῖ νὰ ἐργασθῇ καὶ πῶς μποροῦν τὰ παιδιὰ τοῦ λαοῦ νὰ μάθουνε γράμματα, ἀφοῦ τ' ἀποδείξαμε ἴσα μὲ τώρα πολλὲς φορὲς καὶ εἶνε περιττὸ νὰ τὸ ξαναειποῦμε, πῶς σὲ τέσσερα, πέντε χρόνια δὲ μποροῦν μήτε τὴ γλῶσσα νὰ μάθουνε ἀβέβαια, ἂν ἤτανε καὶ σ' ἐμᾶς ὅπως εἶνε στὴν Εὐρώπη, κι' ἃ γράφαμε ὅπως μιλᾶμε, τὰ παιδιά μας θὰ κάνανε μόνο εἴκοσι ἢ τριάντα μέρες τὸ πολὺ γιὰ νὰ μάθουν ἀνάγνωσι, κι ἄμα μαθαίνανε τὴν ἀνάγνωσι, δὲ θὰ εἴχαν πιὰ νὰ κουρασταῦν ὅπως σήμερα αἰώνια μὲ τὴ γλῶσσα Δίχως γλῶσσα πάλι τί μπορεῖ νὰ μάθῃ κανένας, ἀφοῦ ὅ,τι μαθαίνει ὁ ἄνθρωπος τὰ μαθαίνει μὲ τὴ γλῶσσα;

Ἡ ζημία μας τώρα πιστεύω πῶς φαίνεται καθαρὴ καὶ ξάστερή. Ἂν εἴχαμε στὰ σχολειά μας τὴ γλῶσσα ποὺ μιλᾶμε ὅ,τι γίνεται σήμερα στὴν Εὐρώπη θὰ γινότανε καὶ σ' ἐμᾶς, καὶ ἡ Ἑλλάδα ποὺ ἔχει σήμερα ἐμπόριο 153 ἑκατομμ. φράγκα χρυσᾶ, (δηλαδὴ τίποτις κοντὰ στ' ἄλλα τὰ ἔθνη) μποροῦσε νἄχῃ, κατὰ τὸν τόπο ποὺ ἔχει, 10 δισεκατομμύρια φράγκα ἐμπόριο. Κ' ἐπειδὶς οἱ Ἕλληνες πούνε στὸ ἐξωτερικὸ εἶνε δύο φορὲς παραπάνω, γάνουνε κι ἐκεῖνοι ἄλλα 20 δισεκατομμύρια, ὥστε τὸ δικό μας τὸ ἔθνος χάνει τὸ ὅλο 30 δισεκατομμ. χρυσᾶ φράγκα ἐμπόριο ποὺ μποροῦσε νὰ κάνῃ κάθε χρόνο. Καὶ τὸ χάνει αὐτὸ τὸ ἐμπόριο, καὶ δὲ βγάζει στὸ ἐξωτερικὸ τίποτις τὸ δικό μας τὸ ἔθνος, γιατὶ δὲν ἔχει τίποτις νὰ βγάζῃ παρὰ τιποτένια πράγματα, καὶ δὲ φέρνει πάλι ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ παρὰ τιποτένια πράματα, γιατὶ δὲν ἔχει λεφτὰ νὰ τ' ἀγοράσῃ. Ἀπ' αὐτὰ τὰ 30 δισεκατομμύρια τὰ μισα βέβαια πάντα εἶνε καθαρὴ ζημία.

Ἐμεῖς ἀναφέραμε ἰδιαίτερα μόνο γιὰ τοὺς ζευγάδες, μὰ ὅ,τι εἴπαμε γι' αὐτοὺς τὸ ἴδιο κάνει καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους ποὺ ἔχουνε μιὰ τέχνη στὸ χέρι τους. Ὁ Ξενοφῶντας πολὺ σωστὰ λέγει πῶς ὅταν πηγαίνουνε μπροστὰ οἱ δουλειὲς τῶν ζευγάδων κοντὰ σ' αὐτοὺς πάνε καλὰ κ' οἱ ἄλλοι τεχνῖτες. Μὰ σὰ δὲν ὀργώνεται ἡ γῆς τὰ φέρνουνε σκοῦρα κι οἱ ἄλλοι τεχνῖτες, κ' οἱ στερειανοὶ κ' οἱ θαλασσινοί. (Ξενοφῶντος Οἰκονομ. Ε'. 17.)

Τώρα 15 δισεκατομμύρια ζημία ποὺ ἔχουμε τὸ χρόνο ἀπ' τὴν καθαρεύουσα μπορεῖ σὲ μερικοὺς νὰ φαίνεται πῶς εἶνε περισσότερα ἀπ' τὴν ἀληθινὴ ζημία ποὺ μᾶς γίνεται, Δὲν εἶνε καθόλου περισσότερη, μὰ ἐμεῖς ἂς λογαριάσουμε τὴ ζημία τοῦ κάθενὸς μὲ τρόπο ποὺ κανένας νὰ μὴ μπορέσῃ νὰ πῇ πῶς δὲν εἶνε τόση ἡ ζημία μας.

Στὴ Γερμανία συχνὰ μπορεῖ νὰ ἰδῇ ὁ ἄνθρωπος καμμιὰ μητέρα νὰ κάθεται μὲ τὰ παιδιά της τὴν ὥρα ποὺ δὲν ἔχει δουλειὰ καὶ νὰ διαβάζῃ αὐτὴ φωναχτὰ, καὶ ν' ἀκοῦν τὰ παιδιά της κι' ὁ ἄντρας της μὲ σιωπὴ καὶ μὲ προσοχὴ σὰν νὰ βρισκόντανε στὴν Ἐκκλησιά, ὅπως μαρτυράει ὁ κ. Ἀραβαντινός (Ἑστία ἔτος 1887 σ. 26.) Μὰ σ' ἐμᾶς τέτοιο πρᾶμα δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ. Σ' ἐμᾶς, ὅπως τὸ μαρτυράνε ὁ κ. Καζάζης κι' ὁ μακαρίτης Σ. Ρώμας, μόνο στοὺς καφενέδες καὶ στὰ καπηλειὰ περνᾶνε τὸν καιρό τους οἱ ἀνθρῶποι με τὰ χαρτιὰ καὶ μὲ τὸ τάβλι. (Παρνασσὸς τόμ. Δ'. σ. 274.)

κολο αὐτὸ τὸ ξομολογιέμαι. Πρέπει νὰ διαβάσῃ κανένας τὰ περισσότερα ποιήματα τοῦ Μορεὰς ἀπὸ τὸν «Περιπαθῆ προσκυνητὴ» τὴν «Ἐριφύλη» τὰς «Sylves» τὴν «Οἰνώνη καὶ μερικὰ ἀπὸ τὶς «Cantilenes» γιὰ νὰ δεῖ πόσο τὸν ἐμιμήθηκε ὁ κ. Βασιλικὸς καὶ πόσους στίχους του ἔχει τεχνικὰ μέσα στὰ ποιήματά του. Θὰ τοὺς βρεῖ αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς κισσοὺς καὶ τὰ ἄνηθα καὶ τὰ χλωμὰ βράδια καὶ τὴ ἀσφοδέλια καὶ τὸν τραγουῦδη Πάνα κι' ὅλους τοὺς τίτυρους καὶ Σάτυρους ὡς τὸ τετράστιχο στὸ τραγοῦδι τοῦ Αἴνου, ποὺ λέει:

Ἐκεῖ στοῦ Λάτμου τὴν ἐρμιὰν
Ὅπου ὁ χλωμὸς λωτὸς πεθαίνει
Κάποιο χαμένον ὄνειρο
Ζητάει ἡ σελήνη ἐρωτεμένη

καὶ ποὺ θυμίζει πιὸ πολὺ ἐδῶ παρὰ στάλλα ποιήματά του τὸ τραγοῦδι τοῦ Μορεὰς «Astre brillant», πρὸ πάντων ἀπὸ τὸ στίχο Phebé. . . . . .

Ce rocher du Latmos où tu fus amoureuse. Καὶ εἶνε ἀκόμη στὸ ἴδιο «Τραγοῦδι τοῦ Αἴνου τὰ δύο πρῶτα τετράστιχα:

Κάτι πεθαίνει μέσα μου κτλ. μιὰ κατὰ λέξη μετάφραση δύο τετράστιχων τοῦ Βερλαίν.

Ὁ Μορεὰς ἔχει νὰ κάμει πολὺ στὰ ποιήματα τοῦ κ. Βασιλικοῦ πρὸ πάντων γιὰ τὶς εἰκόνες, τὴν παράθεση τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν οὐσιαστικῶν ἀπὸ τὸ φυτικὸ βασίλειο, τὴ θρηνητικὴ φράσι, τὴν ὡραιότατη ἀνάμιξη τῶν μυθολογικῶν συμβόλων, εἶνε βέβαια καὶ τὸ εἶδος τῆς ποίησης ποὺ φέρνει σὲ πολλὲς μερὲς ἄθελα τὴν ὁμοιότητα αὐτή, μὰ δείχνεται καὶ πολὺ φανερὰ πόσον ὁ κ. Βασιλικὸς εἶχε μπροστά του τὸν κ. Μορεάς. ὅταν ἔγραφε τὰ «Τραγοῦδια τῆς Ἐρημιᾶς» καὶ μερικὰ ἀπὸ τὰ «Ἐλεγεῖα καὶ τὰ Βιβύλλια».

Καὶ τὸ δεύτερον αὐτὸ βιβλίο τοῦ κ. Βασιλικοῦ μαζὶ μὲ τ' ἄλλα ποιήματά του, ποὺ εἶναι δημοσιευμένα στὰ περιοδικά. «Ἡ Τέχνη», «τὸ Περιοδικόν μας» καὶ «ὁ Διόνυσος.» μ' ὅσον κι' ἂν μᾶς γεννοῦν κάποτε ἀπὸ τὸ μυστικὸ τρομο, ποὺ κλειοῦνε μέσα τους, μίαν ἀναπριχίλα, ποὺ νειώθουμε ἅμα διαβάζουμε τὰ ποιήματα τοῦ Μαιτερλιγκ, μᾶς φέρνουν ἀρκετὰ πτὸ νοῦ τὸ Μορεάς. τὸ Βερδλαίν καὶ τὸ Ρενιέ.

Στίχους καθαυτὸ ἀντιγραμένους δὲ θὰ βρεῖ κανένας παρὰ μερικοὺς ἐδῶ κ' ἐκεῖ. Θὰ βρεῖ ὅμως εἰκόνες, ἰδέες, παρομοίωσες παρμένες ἀπὸ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς Γ'ἄλλους ποιητές, καὶ πρὸ πάντων τὴν ψυχή τους. Μὰ ἡ ψυχὴ δὲν εἶνε καὶ ἡ ἰδιατοῦ κ. Βασιλικοῦ γι'αὐτὸ ἡ μεγαλείτερη ἐντύπωση, που μᾶς κάνουν τὰ ποιήματά του, εἶνε ἡ ἐντύπωση τοῦ ψευτικου.

Ἐκεῖνοι «οἱ ἀρωστημένοι ἥλιοι» καὶ τ' ἄλλα τρομαχτικὰ ξεφωνήματα μᾶς δείχνουν, ὅτι ὁ ποιητὴς δὲ λέει καθαρὰ ὅ,τι αἰσθάνεται καὶ κλεῖ μέσα του.

Καὶ εἶνε πολὺ λυπηρὸ αὐτό, γιατὶ οἱ πρῶτοι στίχοι τοῦ κ. Βασιλικοῦ μ' ὅλη τὴ μετολίβδηση στὴν εὐμορφιά τους τοῦ Μορεάς, μᾶς ἔκαναν νὰ πιστέψουμε, πῶς. βρίσκοντας τὸν ἀληθινό του δρόμο ἀργότερα, θὰ μᾶς ἔμενεν ἕνας σωστὸς Ἕλληνας ποιητής. Μὰ παρασύρθηκε κ' αὐτὸς στὸν δρόμο του κ' ἔτσι ἔγινε ποιητὴς Γαλλογερμανοέλληνας.

***

Εἶνε τόπος ἐδῶ νὰ πῶ διὰ λόγια καὶ γιὰ τὸν κ. Η. Ζητουνιάτη, ποὺ τὸ μοναδικὸ βιβλίο του «Ἀστέριαν» ἔχει μέσα τραγοῦδια παράδοξα καὶ ἀποκαλυπτικά, μὰ καὶ δείχνουν πῶς καὶ γι' αὐτὰ χρειάστηκε ξένο γέρι γιὰ νὰ γραφοῦν. Τὴν ἀξία τῶν τραγουδιῶν δὲ θὰ τὴν ἐξετάσω καθόλου, μονάχα θὰ πῶ πῶς κι' αὐτὸς θέλησε νὰ γράψῃ ἀρχαίας ἐμπνευσης στίχους, μὰ τὴν ἐμπνευσή του στὰ πιότερα τῆ δανειστήκαν ἀπὸ τοὺς ξένους, κ' ἔτσι ὅταν διαβάζει κανένας τὴ «Δανάη» θυμᾶται ἀρκετὰ τὴν Ἐριφύλη τοῦ Μορεάς. ὅπως θυμᾶται τὸν ἴδιο ποιητὴ καὶ σ' ἄλλους στίχους του, καὶ τὸν Ἐρενιᾶ σὲ κάμποσα τοννέτα του, καθὼς στὸ «Αἴνο» στὸ «Ἠχὼ καὶ Νέρκισσος» καὶ σ' ἄλλα, ποὺνε περιττὸ νὰ τ' ἀναφέρω.

Ὁ κ. Ζητουνιάτης ἔγραψε καὶ «Ποίες Ἀσκραϊκές» θέλοντας νὰ δείξει πῶς ξέρει τὸν Ἡσίοδο, γιατὶ καὶ ὁ Ἡσίοδος ἔχει γράψει «Ποίες» καὶ τὸ πρῶτο τετράστιχο στὸν «Πανάρχαιο Τραγουδιστή» εἶνε μιὰ ἔμμετρη μετάφραση μερικῶν γραμμῶν τῆς βιογραφίας τοῦ Ἡσίοδο-

Μὰ δὲν εἶνε τὸ ἴδιο βέβαια νὰ κάτσῃ κανεὶς στὸ σπῆτί του καὶ νὰ διαβάσῃ ὁ ἴδιος ἢ ν' ἀκούσῃ κανέναν ἄλλονε νὰ διαβάζῃ ἕνα βιβλίο ποῦ μπορεῖ νὰ τὸν ὠφελήσῃ καὶ νὰ κάτσῃ στὸν καφενὲ καὶ στὸ καπηλειὸ καὶ νὰ παίζῃ χαρτιά. Γιατί ὁ καφετζῆς κι ὁ κάπελας τέτοιους ἀνθρώπους περιμένουν γιὰ νὰ κερδίσουνε κι' αὐτοὶ κάτι τίς καὶ νὰ ζήσουν. Ὥστε ξοδεύουνται ὅσοι περνᾶνε τὸν καιρό τους στοὺς καφενέδες καὶ στὰ καπηλειά, καὶ ξοδεύουν μὲ τὸ παραπάνω. Μὰ τὰ ἔξοδα αὐτὰ τίποτις ἄλλο δὲν εἶνε παρὰ καθαρὴ ζημία.

Ἄ μαθαίνανε πάλι σ' ἐμᾶς οἱ ἀνθρῶποι τὴ γλῶσσά τους καὶ ξέρανε γράμματα καὶ μὲ γράμματα δουλεύανε τὴν τέχνη τους, θὰ κερδίζανε πολλὲς φορὲς περισσότερα ὅπως κερδίζουν σ' ἄλλα μέρη οἱ ἀνθρῶποι.

Τώρα τὴ ζημία ποῦ παθαίνει ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς σ' ὅλον τὸν καιρὸ ποῦ μπορεῖ νὰ δουλέψῃ, δηλ. σὲ 33 χρόνια ἀπ' τὸ ἕνα μέρος ποῦ κάνει ἄδικα ἔξοδα κι ἀπ' τ' ἄλλο ποῦ γάνει ἀπ' τὴν τέχνη του κι' ἀπ' τὰ κέρδη ποῦ θἄχε ἄ μάθαινε γράμματα στὸ σκολειὸ κι ὄχι ἀνοησίες, ἂς τὴ λογαριάσουμε 10,000 φράγκα. Τὸ ἔθνος μας ἔχει πληθυσμὸ 7,500,000 ψυχές, κι' ἐκεῖνοι ποῦ μποροῦν νὰ δουλέψουν εἶνε βέβαια 4,500,000 ὥστε σὲ 33 χρόνια χάνουμε ὅλοι μαζὶ 45 δισεκατομμύρια, καὶ τὸν κάθε χρόνο παραπάνω ἀπὸ 1,360 ἑκατομμύρια φράγκα.

Αὐτὴ ἡ ζημία, ὅπως τὴ λογαριάσαμε εἶνε ἡ πιὸ λίγη, γιατί ὁ καθένας μας δὲ χάνει μόνον 10,000 φράγκα σ' ὅλο τὸν καιρὸ ποῦ μπορεῖ νὰ δουλέψῃ παρὰ χάνει πολὺ περισσότερα, κι αὐτὲς ἀκόμη οἱ γυναῖκες ποῦ μποροῦσαν νὰ κάνουνε μεταξύ, ὅπως κάνουνε ἄλλοῦ, καθὼς τὸ μαρτυράει ὁ κ. Μητσόπουλος, ('Ακρόπολι 24 τοῦ Φλεβάρη 1902) καὶ νὰ κερδίσουνε πολὺ περισσότερα κι' ἀπὸ 10,000 φράγκα.

Ἕνας πάλι δημοσιογράφος ποῦ ἔχει καὶ διευθύνει φημερίδα, ὄχι σ' ὅλο τὸν καιρὸ ποῦ μπορεῖ νὰ δουλέψῃ παρὰ τὸν κάθε χρόνο μπορεῖ νὰ χάσῃ 50 καὶ 100 χιλιάδες φράγκα, ἅμα δὲν βγάζῃ φημερίδα τῆς προκοπῆς. Γιατὶ σήμερις ἂν ξοδεύῃ 5,000 φύλλα, ἅμα θὰ γράψουμε ὅπως μιλᾶμε, κι' ὁ λαὸς θὰ καταλαβαίνῃ πιὰ τότες ἐκεῖνα ποῦ διαβάζει, θὰ πουλήσῃ 50 κι 100 χιλιάδες φύλλα. Καὶ στὶς ρεκλάμες πάλι, ἂν πληρώνεται τώρα τιποτένια πράματα, τότες θὰ πληρωθῇ καὶ θὰ καλοπληρωθῇ κι ὅλας, γιατὶ δὲν εἶνε τὸ ἴδιο πρᾶμα νὰ περάσῃ ἕνας ἔμπορος τὴ ρεκλάμα του σὲ μιὰ φημερίδα ποῦ τὴ διαβάζουνε 5,000 ἀνθρῶποι, καὶ σὲ μιὰν ἄλλη ποῦ τὴν διαβάζουνε 50 κι 100 χιλιάδες. Τότες θὰ πλερώσῃ ὁ ἔμπορος παραπάνω, γιατὶ κι ὁ ἴδιος θὰ ὠφεληθῇ παραπάνω, κι ὁ δημοσιογράφος κι αὐτὸς θὰ κάνῃ τὴν τύχη του. Γι' αὐτὸ μᾶς κακοφαίνεται, ὅταν μᾶς πολεμοῦν καὶ δημοσιογράφοι, καὶ μάλιστα δημοσιογράφοι τῆς 'Αθήνας. Οἱ Πολίτες ἂς κάνουν ὅ,τι θέλουν. Μ' ἐκείνους δὲ θυμιώνουμε.

Τὴν ἴδια ζημία ἀπάνου κάτω παθαίνει κ' ἕνας καλαμαρᾶς τῆς προκοπῆς, ποῦ θὰ μπορέσῃ ὕστερα μὲ τὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ νὰ ὠφεληθῇ καὶ νὰ ὠφεληθῇ κι αὐτὸς καὶ νὰ καλοζήσῃ καὶ πολλὲς φορὲς νὰ πλουτύνῃ κι ὅλας, ὅπως γίνεται στὴν Εὐρώπης κι ὅπως τὸ μαρτυράει ὁ κ. Βικέλας. (Παρνασσὸ ΙΑ'. τόμ. Δ'. σ. 131).

10,000 φράγκα ζημία καὶ παρὰπάνω ἀκόμα μποροῦμε νὰ ποῦμε πῶς κ' οἱ τσομπάνηδες ἔχουνε τώρα, γιατὶ κι' αὐτοὶ δὲ θὰ εἶνε πιὰ ὅπως εἶνε τώρα, καὶ θὰ κερδίσουν ὅπως κερδίζουνε σήμερα οἱ τζοπάνηδες στὴν 'Ολβετία λ. χ., ὅπου μόνο ἀπ' τὸ τυρὶ κι ἀπ' τὸ γάλα τραβᾶνε ἀπ' τὸ ἐξωτερικὸ 70 ἑκατομμύρια φράγκα, ὅπως τὸ μαρτυράει ὁ κ. Μητσόπουλος ('Ακρόπολη 19 τοῦ Φλεβάρη 1002.)

Ὥστε ἡ ζημία μας τὸν κάθε χρόνο εἶνε ἀπὸ 1,360,000,000 φράγκα ἴσα μὲ 15 δισεκατομμύρια.

(ἀκολουθεῖ)

ΑΕΡΟΛΙΘΟΙ

6

Τὸ φῶς τῆς λάμπας μου μὲ ἀφῶτιζε διαβάζοντα εἰς ἕνα ὑψηλὸν δῶμα. Βιβλίον, ποῦ φέρνεις ρυτίδας καὶ παράδοξα αἰσθήματα, ἡ ἀντίδραπῆς σου ἔκαμε καὶ ἀπεναντίμου—ὄχι ἐμοῦ δηλοδὴ—ἀπεκάλυψε τὸ ραδινόν της σῶμα μιᾶ γυνή. Δὲν ἐδίτασε πρὸ τοῦ ρικνοῦ μου μετώπου νὰ φανῇ ὑπέροχος μὲ πρωτεταμένον σφρίγος ζωῆς ἡ λεβεντιά. Μοῦ ἐνεπιστεύθη κάτι, συμπαθήσασα πρὸς τὴν ἀντίθεσιν, καὶ μὲ ἔβλεπε οἰκείως πλέον.

Εἰς ἕνα σιδηρόδρομον ἐπανεῖδον, χαθεῖσαν ἀπὸ τὴν συνοικίαν μου, τὴν ραδινὴν κόρην. Ἔβρεγε μακρὰν πρὸς τὰς διασκεδάσεις τοῦ βίου. πρὸς τὸ ξεφάντωμα τῆς νεότητος. Κοντά της ἕνας νέος ἐξ ἴσου ὡραῖος καὶ ὑψηλὸς τῆς ἔδιδε τὸ χέρι. Ὦ σύμπλεγμα τοῦ κορυφώματος τῆς δημιουργικῆς φύσεως. Ἡ ἐμορφιὰ μὲ τὴν ἐμμορφιὰ ἐπήγαιναν νὰ χαροῦν τὴν νεότητα! Εἰς ἐμὲ δὲν ἐστράφη ἡ κόρη, οὔτε ἐγὼ πρὸς τὸν ἑαυτόν μου, παρὰ ὅταν ἐχάθησαν. Τότε εἶδα ὅτι μιὰ μελῳδία ἔβγαινε ἀπὸ τὴν ψυχήν τοῦ ρικνοῦ ἐγώ. Διὰ τὸ τόσον ἔξοχον ταίριασμα τῶν νέων, διὰ τὴν ὡραιότητά της ζωῆς! Ποῦ εὑρῆκα τὴν χαρὰν ἐκείνην; Πῶς δὲν ἐθλίβην διὰ τὴν ἀντίθεσιν ἐμοῦ καὶ αὐτῶν, δὲν ἐζηλοτύπησα τὸν νέον, δὲν ἔβγαλα ἕνα παράπονον διὰ τὴν γυναῖκα ποῦ δὲν μ' ἐκοίταξε, ἐνῷ μοῦ εἶχε δώσει κάποιο δικαίωμα νὰ τὴν κοιτῶ;

Καὶ ἄρχισα νὰ τρυφῶ παράτηρῶν ἐντός μου. Κοντὰ εἰς τὴν χαρὰν διὰ τὴν ὡραιότητα τῶν ἔξω πλασμάτων, ἠσθανόμην ἄλλην διὰ τὴν ἀποδειχθεῖσαν ὡραιότητα τοῦ ἐσωτερικοῦ μου κόσμου. Καὶ τὰ δύο ἡνοῦντο εἰς μίαν γλυκείαν καὶ ἀπαλὴν μελῳδίαν.

Ἤμουν κ' ἐγὼ κάτι ἐκεῖνο τὸ βράδυ.

Καὶ ἐπειδὴ ἤμουν ὄντως κάτι, δι' αὐτὸ ἄλλοτε ἡ νεότης ἐλκυομένη ἀπὸ τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἐφαντάζετο ὑψηλόν, καθαρόν, ἀμέτοχον ἀπὸ τὰ ταπεινὰ ἐμπόδια ποῦ ἀντιδροῦν πάντοτε εἰς κάθε ὡραῖον, ἀνεκάλυψε καὶ εἰς ἕνα λάτρην τοῦ βιβλίου μίαν πτυχήν της, τοῦ ἐχάρισε ἕνα ρίγος της.

Πόσα ἐμμορφὰ δὲν ἔχει κανεὶς νὰ ἴδῃ ἐὰν καλλιεργήσῃ εἰς τὸ καλὸν τὴν τάσιν νὰ γέρνῃ νὰ παρατηρῇ μέσ' 'στὴν ψυχή του!

Φῶς ἐκ τῶν ἔνδων

Ἐν Νέᾳ-Πόλει. Σὲ χαιρετῶ.

CONSTANS

ΑΠΟΝΥΧΤΕΡΟ

Σταλαματιὲς σταλαματιὲς,
Σταζουν ἀπ' τἀντρα τῆς νυχτὸς τοῦ φεγγαριοῦ οἱ [ἀχτίνες
Μὲς τὶς θλιμένες καλαμιὲς
Στὶς λίμνες.
Καὶ σιγοσειοῦνται οἱ Νύφες οἱ ψηλὲς
Κ' οἱ βεργ' λιγερὲς
—Σὰ σταλαγμένες—
Μέσα στὶς καλαμιὲς, θλιμένες
Καὶ σιγοσειοῦνται κ' ἀργολὲν
Τ' ἀρχαῖα παραμύθια
Ποῦ βραχνιασμένα βγαίνουνε καὶ κλαῖν
Μέσα ἀπ' τὰ ραγισμένα τους τὰ στήθια.

Δὲν ἤρθα ἐδῶ, ἀπονύχτερος διαβάτης,
Μὲς τὶς θλιμένες καλαμιὲς,
Νὰ κλάψω τὴν 'Αγάπη μου χαμένη
Καὶ νὰ στενάξω τὰ παραπονά της·
Σὰ σκαλιστὴς τῶν τραγουδιῶν, τῶν ἤχων χρυσοχὸς
Ἤρθα τὴ νύχτα μοναχὸς
Μὲ μιὰν ἀρχαία λήκυθο στῶν καλαμιῶν τὴν ἄκρια
Γιὰ νὰ μαζέψω δάκρια.

ΑΠΟΣΤ. ΜΕΛΑΧΡΙΝΟΣ

ἀπὸ τὴ γραμματολογία τοῦ Μιστριώτη. Ὅπως ὁ Πτιδος ἔγραψε «Κήϋκος γάμος» ἔγραψε καὶ ὁ κ. Χητουνιάτης «Οἱ γάμοι τῆς Μελίβοιας». Κ' ἔχει ὁ ποιητὴς τὴν ἰδέα πῶς τὰ ποιήματά του θὰ σωθοῦν καὶ θὰ τὰ ἀναγνωρίσουν οἱ ἀπόγονοι, γιατὶ λέει στὴν «Ἀποκάλυψη: «... Μὰ κ' ἐκεῖνοι ποῦ θὰ μὲ μισήσουν τώσα, ὅταν ξανάρθουν στὴ ζωή, ὕστερα ἀπὸ δέκα ἀπὸ εἴκοσιν αἰῶνες, καὶ μὲ ξαναδιαβάσουν, ἡ λατρεία καὶ τὸ στολίδι τους θὰ εἶναι!» Μὰ τέτοια προφητεία, ὄχι βέβαια μετὰ Χριστὸν, ἀλλὰ πρὸ Χριστοῦ, τόλμησε νὰ τὴν κάνει μονάχα ἕνας Ὅμηρος καὶ ἄλλος ὁ Κύναιθος ἕνας ἀπὸ τοὺς Ὁμηρίδας, τυφλὸς κ' αὐτός, ποῦ λέει στὸν ὕμνο στὸ Δήλιο 'Απόλλωνα:

Τυφλὸς ἀνήρ, οἰκεῖ δὲ χίῳ ἔνι παιπαλοέσσῃ
Τοῦπερ καὶ μετόπισθεν ἀριστεύουσιν ἀοιδαί.

Καὶ ὕστερ' ἀπ' τὸν 'Ομηρίδη μονάχα ὁ Πίνδαρος καὶ ὁ Σιμωνίδης τόλμησαν κ' ἔγραψαν πῶς τὰ ποιήματά τους ἀξίζουν καὶ θὰ σωθοῦν, Οἱ ἀπόγονοι ἄμα διαβάζουν τὰ τραγούδια τοῦ κ. Χητουνιάτη ἐχτὸς ἀπὸ τ' ἄλλα διάφορα πράγματα θὰ βροῦν πῶς καὶ τὸ ποίημά του «ἡ Μάννα μου» εἶνε περσσότερο τοῦ Μπωντελαίρ, παρὰ δικό του, «Benediction» εὐλογάει καὶ καταοιέται μαζὶ τὴ μάννα του, ποῦ τὸν γέννησε καὶ τὸν ἔκανε νὰ δοκιμάσει τὰ μαρτύρια τῆς ζωῆς.

***

Ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια ἀπάνου-κάτου σ' ἕνα περιοδικὸ ποῦ ἔβγαίνε στὸν Πειραιὰ δημοσιεύτηκεν ἕνα ποίημα τοῦ πρωτοβγαλτου τότες ποιητὴ κ. Ἀλμπρου Πορφύρα. Τὸ ποίημα — δὲ θυμᾶμαι τὸν τίτλο του — ἦταν ὁλόθυμα ὡμορφο καὶ πολὺ δυνατὸ γιὰ ἕνα ποιητή, ποῦ μόλις εἶχεν ἀφήσει τὸ γυμνάσιο, ἴσως καὶ νὰ πήγαινε ἀκόμα στὸ σκολειό. δὲν ξέρω· τὸ ἀναδημοσίευσε ἡ ἐφημερίδα τὸ «Ἄττυ» κ' ἔγραψε μερικὲς γραμμὲς πολὺ ἐνδυσιαστικές. Ὁ ποιητὴς ἐξκολούθησε νὰ γράφει ποιήματα κι' ὅλοι τὰ πκινοῦσαν πολύ. Μὰ ἦσαν καὶ λίγοι ποῦ παρξενεύτηκαν μὲ τὴν τελειότητα τῆς μορφῆς καὶ μὲ τὴν ἀρκετὴ πρωτοτυπία τους κι' ἤρχισαν ν' ὀμφιβέλλουν γιὰ τὴ γνήσια ἐμπνευσή τους. Τὸ πολὺ ξέτασμα κάθε καινούργιου πονήματος ἔφτασε τέλος πάντων σ' ἕνα τέλος· ἀνκκλύφτηκε ὅτι τὰ ποιήματα αὐτὰ εἶχαν γραφεῖ στοὺς πιὸ πολλοὺς στίχους καὶ σ' ἄλληνς γλῶσσα.

Κ' ἔτσι φάνηκε ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια. Ὁ κ. Πορφύρας μπορεῖ νὰ κουχηθεῖ ὅτι εἶνε ἕνας τέλειος μεταφραστὴς πολλῶν ποιημάτων καὶ ὁλάκεραν τραγουδιῶν τοῦ Μορεάς, τοῦ Ρενιέ, τοῦ Ρονσεμπάγι, τοῦ Κλῆτ, τοῦ Σάλλεῦ, τοῦ Τέννυσον. Κάθε καινούγιο τραγοῦδι του τὸ μολογοῦσε καὶ τὸ μολογάει. Νὰ κάνω ἀρχὴ νὰ δεῖχω ποιοὶ εἶνε οἱ στίχοι τοῦ κ. Πορφύρα καὶ ποιοὶ τῶν ξένων ξομολογιέμαι πῶς δὲ θὰ μ' ἔφταναν οἱ σελίδες, ποῦ ἔχει γιομίσει ὁ ποιητὴς στὰ διάφορα περιοδικά.

Ἄλλως τε ὅποιος δὲν ποστεύει μπορεῖ ν' ἀνοίξει τὰς «Stances» τοῦ Μορεὰς καὶ τὰς «Poésies» καὶ ὕστερ' ἀπ' αὐτὰς νὰ διαβάσει τὰ ποιήματα τοῦ κ. Πορφύρα· ποῦ ἔχει δημοσιέψει στὴν «Τέχνη» πρὸ πάντων τὰ «Σύννεφα» ὅπου τὰ λέει «ἀδελφάκια του θλιμμένα» καθὼς καὶ ὁ Μορεὰς, στὰ «Πανοθήνεια» καὶ ξεχωριστὰ τὰ ποιήματα «Ἕνα Λιμάνι» τὰ «Καρδιά μας στὸ Περιοδικόν μας» καὶ στὸ «Διόνυσο» τὰ ποιήματα «Ἐπίγραμμα», Σὲ Κάποιο Τρεχαντήρι, Νῦν καὶ Ἀεί, Γιὰ Ὅσα Σβύνουν, Ἀνεμῶνες στὸν Ἄνεμο». Πρέπει νὰ νίνει ὁλοκληρωτικὴ παραβολὴ γιὰ νὰ δεῖ ὁ καθένας ποιὰ μετάφραση ζηλευτὴ ἔχει κάνει ὁ Ἕλληνας τοῦ Γάλλου ποιητή,

Ἀκόμη τὸ περίφημο ποίημα του «Lacryma rerum» εἶνε μισοπαρμένον ἀπὸ τὸ Ρενιέ, «Τὸ Ἀκρογιάλι» στὰ Πανοθήναια ἀπὸ τὸν Κῆτ καὶ ἀπὸ τὸ Μορεάς, ἄλλοι ζωγῖχοι του σ' ἄλλα ποιήματά του ἀπὸ τὸν Τέννυσον καὶ ἀπὸ τὸ Ροσσέτι.

Σ' ἕνα ποίημα «τὸ Ἔρημο μονοπάτι» λέει ὁ κ. Πορφύρας:

Σ' ἕνα καλάμι, λεπτὸ, μαγικὸν ἔχω κλείσει
Σὲ μιὰ χρυσῆ, ποῦ ἡ Νεράϊδες μοῦ δῶσαν φλογέρα.
Ὅλους τοὺς ἤχους, ποῦ κλαῖν καὶ στενάζουν στὴ φύση
Τῆς ρεματιᾶς, τῶν δεντρῶν, τῆς βροχῆς καὶ τοῦ ἀγέρα.

Ο „ΝΟΥΜΑΣ„

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

Μ' ΟΚΤΩ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στὰ κιόσκια τῶν πλατειῶν Συντάγματος, Ὁμονοίας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου (Ὀφθαλμιατρεῖον), Σταθμοῦ Ὑπογείου σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια).

Στὴν Πειραιᾶ Πρακτ. Ἐφ. Π. Τσεγγαρᾶ

Ὁ „ΝΟΥΜΑΣ" δέχεται ἀπὸ τὶς ἐπαρχίες καὶ τριμήνους συνδρομητές, μὲ δυὸ δραχμὲς προπληρωτέες τὴν τριμηνία.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΑΛΛΟΣ

ἕνας θρίαμβος τῆς «Φιλοδασικῆς Ἑνώσεως», ἡ μεγάλη πυρκαγιὰ τοῦ δάσους τῆς Ἐλευσίνας. Βεβαίως τὴν πυρκαγιὰ δὲν τὴν ἔβαλε ἡ «Φιλοδασικὴ Ἕνωσις» μὲ τὰ χέρια της. Ἄφησε ὅμως αὐτὴ νὰ τὴν βάλουν. Καὶ ἄφησε, γιατὶ δὲν ἀποφάσισε ἀκόμα νὰ ἐργασθῇ σοβαρά, ὄχι πῶς νὰ φτιάξῃ καινούργια δάση, ἀλλὰ πῶς νὰ σώσῃ ἐκεῖνα ποῦ ἀπόμειναν καὶ πῶς νὰ ἐμπνεύσῃ στὸν κόσμο τὴν ἀγάπη καὶ τὸ σεβασμὸ πρὸς τὸ δέντρο.

Κ' εἶνε ἡ πρώτη καὶ ἡ σοβαρώτερη δουλειὰ τῆς «Φιλοδασικῆς Ἑνώσεως» αὐτή. Καὶ τὴν περιμένομε ἀπὸ τὴν Ἕνωση, ἀπὸ τὸ λαμπρὸ αὐτὸ σωματεῖον ποῦ τὸ ἔδρυσε ἡ λατρευμένη μας Πριγκίπισσα ἀπὸ τὴ λαχτάρα ποῦ εἶχε νὰ σκορπίσῃ στὴν καινούργια πατρίδα της τὸ πρόσινο χρῶμα—τὸ σύμβολο τῆς ἐλπίδας καὶ τῆς ζωῆς.

Οὔτε δάση λοιπὸν καινούργια θὰ ἀποχτήσουμε, οὔτε τὰ παλιὰ θὰ διατηρήσουμε, ἑνόσῳ δὲν γίνεται δουλειὰ συστηματικὴ καὶ σοβαρὴ γι' αὐτά. Ἂς τἀκούσῃ τὰ λόγια μας ἡ «Φιλοδασικὴ Ἕνωσις» κι' ἂς τὰ μελετήσῃ. Ἕνα μονάχα ἔχει νὰ κάνῃ κι' αὐτὸ ὄχι δύσκολο. Νὰ βγάλῃ βιβλία γραμμένα στὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ, βιβλία εὐχάριστα κι' εὐκολοδιάβαστα μὲ τραγούδια καὶ μὲ διηγήματα, ποῦ ν' ἀναφέρουνται ὅλα στὰ δάση, ποῦ νὰ ὑμνοῦν καὶ νὰ ἐξαίρουν τὴν ἀγάπη πρὸς τὸ δέντρο, τὸ χρήσιμο καὶ γιὰ τοῦ σώματος τὴν εὐεξία καὶ γιὰ τῆς ψυχῆς τὴν ἡμερότητα, καὶ νὰ τὰ σκορπίσῃ κατὰ χιλιάδες στὸ λαό. Νὰ φροντίσῃ ἀκόμα νὰ ἐπιβάλῃ ὡς ὑποχρεωτικὸ μάθημα στὰ Δημ. Σχολεῖα, τὸ μάθημα τῆς πρακτικῆς δενδροκομίας καὶ νὰ ὁρίσῃ σὲ κάθε χωριὸ κι' ἀπὸ μιὰ ἐπιτροπὴ ποῦ νὰ δίνῃ κάθε χρόνο κι' ἀπὸ ἕνα χρηματικὸ βραβεῖο σ' ἐκεῖνον ποῦ θὰ φυτέψῃ τὰ περισσότερα δέντρα στὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ του καὶ στὸ χτῆμά του.

Αὐτὰ γιὰ 'κεῖνους ποῦ θἀγαπήσουν τὰ δάση. Γιὰ 'κεῖνους τώρα ποῦ τὰ μισοῦνε, γιὰ τοὺς ἀγριανθρώπους ἐκεῖνους ποῦ γιὰ νὰ παχτήσουν λίγο βοσκοτόπι ἢ γιὰ νὰ πολλύψουν λίγες καψάλες βιζουν τὴν ἄτιμη φωτιὰ καὶ καῖνε δάση ὁλόκληρα, πρέπει ὁ νόμος νὰ πέσῃ αὐστηρὸς καὶ ἄγριος τιμωρῶντας καὶ μὲ θάνατο ἀκόμη κ' ἕνδς μονάχα χαμόδεντρον τὸν ἐμπιστεύσῃ.

Τέτοια μορφωσι ἀνθρωπινὴ καὶ τέτοιος νόμος αὐστηρὸς μᾶς χρειάζονται γιὰ νὰ ἀποχτήσουμε δάση. Τοὺς νόμους ἐν τούτοις τοὺς διευθύνουν οἱ πολιτικοὶ ἐδῶ καὶ μόρφωσι καμμιὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ δὲν γίνεται. Μπορεῖσε δὲ νὰ 'πῇ ὁ κ. Ἀνδρεάδης πῶς κοντὰ σ' ὅλα τἄλλα κακὰ ποῦ μᾶς κάνει ἡ καθαρεύουσα καίει καὶ νὰ δάση μας ἀκόμα,, ἀφοῦ αὐτὴ ἡ παναθεματισμένη ἐμποδίζει νὰ βγῇ τὸ βιβλίο ἐκεῖνο ποῦ ἀναφέραμε παραπάνω—τὸ σωτήριο καὶ θαυματουργὸ ἐκεῖνο βιβλίο ποῦ θὰ φωτίσῃ τὸ λαὸ καὶ θὰ τοῦ ἐμπνεύσῃ τὴν ἀγάπη καὶ τὸν σεβασμὸ πρὸς τὰ δέντρα. Οἱ καψάλες ποῦ ἀφήνει κάθε δάσους ἡ πυρπόλησις, ἀποτέλεσμα τῆς καθαρεύουσας εἶναι.

ΑΡΧΙΣΕ ΠΑΛΙ

ὁ φαμφαρονισμός μας· νὰ παίρνει καὶ νὰ δίνῃ μὲ τὶς τελευταῖες μακεδονικὲς τραχτές.

Αἱ «Βουλγαρικαὶ ὀρδαὶ» καὶ οἱ «ἀπόγονοι τοῦ αἱμοχαροῦς Κρούμου» στὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Λίγο δὲ ἀκόμη καὶ θ' ἀκουσθῇ καὶ κομμιὰ γενναία φωνή:

— Στὴ Σόφια! Στὴ Σόφια, παιδιά!

Μπρρρρ! Κ' ὁ καπετάν-'Αρκούδας τί γίνεται νὰ πάῃ, ὀρὲ πρά, μὲ τὰ παληκάρια νὰ ξεπαστρέψῃ τοῦ κατιπτύστου Σαράφωφ τὰς λῃστρικὰς ὁρδάς;

Ἄντε, ὀρὲ μπίρομ! Δὲν κοιτάζουμε ποῦ τρα-σαν οἱ Δημοτικὲ ἐκλογές, παρὰ καθόμαστε καὶ χαλνοῦμε τὸ σηκότι μας μὲ ξένες ἔννοιες;

ΜΙΜΗΤΙΚΩΤΑΤΑ

ζῶα οἱ Ρωμηοὶ εἰς ὅλα μας. Κι' ὅταν ἀκόμα πρόκειται ναὐτοφεζιλευθοῦμε.

Ὁρίστε! Στὶς περασμένες ἐκλογὲς ἐβγῆκε τὸ Μερκούφαρος. Στὶς φετεινὲς κατὰ μίμησι ἀκούσθηκε τὸ Ἀγγελοπούλαρος.

Καὶ τὸ μὲν Μερκούφαρος κάνει κάποια βουή, χωρὶς νὰ προσβάλῃ καθόλου καὶ τὸν ἀγαπητό μας Δήμαρχο. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ πούλαρος ποῦ ἐκόλλησαν σὰν ἀντήχησι χαρίσματος στ' ὄνομα τοῦ κ. Ἀγγελοπούλου, τί σᾶς λέει;

Ἀγγελο—πούλαρος λοιπόν!

ΜΑΣ ΠΑΡΑΚΑΛΕΣΑΝ

νὰ διαβιβάσουμε αὐτὴ ἐπιστολὴ στὸν κ. Ν. Σπανδωνῆ, διὰ τοῦ «Νουμᾶ» καὶ τὸ κάνουμε μὲ μεγάλη εὐχαρίστησι καὶ προθυμία.

Τέτοια γράφει ἡ ἐπιστολή:

«Ἄκουσε, Νίκο μου! Τὸ παραξεκουτσκιστες κ.α καὶ δὲν ὑποφέρεσε! Κ' ἐμεῖς μᾶλιστα ἀρχίζουν νὰ ζυμώνουν καὶ τὰ κυνικὰ καύματα!... Φυλάξου, παιδί μου! Τὸ θανατηφόρο πάγωμα ποῦ κάνεις, βάζοντας κάθε μέρα τὸ μυαλό σου στὴ μονόζυγα καὶ στοὺς κύκλους καὶ στ' ἄλλα γυμναστικὰ ὄργανα, ἀκριβὰ θὰ σοῦ κοστίσῃ. Μὴ τὸ ξεχνᾷς, νὰ σὲ χορῷ!

Βάζει τὰ ὅσο θὲς μὲ τὰθηναϊκὰ σπήτια καὶ μὲ τὶς κουκοσβάγιες καὶ μὲ τοὺς ἀέρηδες καὶ μ' ὅλα τὰ ὁρατὰ καὶ ἀόρατα τῆς ξεβιδωμένης φαντασίας σου μυγάκια. Ὄχι ὅμως νὰ χρέψῃς. τζόγια μου, καὶ γι' ἀνθρώπους τὰν τὸν Ψυχάρη καὶ σὰν τὸν Πάλλη, ποῦ οὔτε νὰ τοὺς κινεῖς ἀρέσῃς δὲν εἶναι ἱκανὸς καὶ νὰ φωνάζῃς πῶς οἱ νέοι καταναλίσκουν τὴν χρύσαν σου εἰς ἀγόρασιν μελετῶν ἀνοήτων συγγραμμάτων τῆς ἐπιστημονικῆς ὀξείας ἑνὸς Ψυχάρη ἢ ἑνὸς Πάλλη».

Νικολάκη μου, νὰ σὲ χορῶ, ἡ ντροπὴ εἶνε λαριδή, τὸ ξέρω. Μὰ ὅταν φτάσῃ κανένας στὴν ἡλικία σου δίνει καὶ λίγους παράδες παραπάνω γιὰ νὰ τὴν ἀρόσῃ. Μὴ τοὺς λυπηθῇς, λοιπὸν καὶ σύ, Νικολάκη μου. Ἀγόρασε τὴν τὴν ἔρημη καὶ δὲν θὰ μετανοιώσῃς!»

Δὲ νομίζει κανεὶς πῶς διαβάζει τοὺς στίχους τούτους τοῦ Ρενιέ;

Un petit roseau m' a suffi
Pour faire frémir l' herbe haute
Et tout le pré
Et les doux saules
Et le ruisseau qui chante aussi;
Un petit roseau m' a suffi
A faire chanter de forêt.

Τέτοιες ὁμοιότητες τόπων καὶ παραπάνου βρίσκει κανένας ἀτελείωτες κι' ἀμέτρητες. Τὸ δείχνει ἀκόμα τοῦτο καὶ τὸ εἶδος τῶν ποιημάτων τοῦ κ. Πορφύρα, ποῦ ἄμα διαβάσει κανένας δυὸ μονάχα ἀπ' αὐτὰ εἶνε σὰν νὰ τὰ διάβασεν ὅλα. Γιατὶ ὁ ποιητὴς στερεοποίησε μέσα στὸ μυαλό του μερικὰ θλιμμένα θέματα γιὰ τὰ πράματα ποῦ φεύγουν καὶ σβύνουν καὶ μερικὲς ἀνάλογες φράσες καὶ λέξες, κι' ὅλο σ' αὐτὰ στριφογυρίζει. Σὲ κάθε ποίημά του θὰ βρεῖ κανένας τὶς λέξες «μονότονο, θλιμένο, ἀραζοβόλι, κανάλι, φτινοπωρινοὺς ἤχους, φυλλα, σκιές, σύννεφα, λιμάνι, καθρέφτες κρουσταλλένιους.» Καὶ θὰ διαβάσει πάντα θέματα γιὰ πεθαμένα κ' ἀκίνητα πράματα, χαραχτηριστικὰ τῆς ποίησης τοῦ Ρόντεμπαχ καὶ σὲ μερικὲς μερὲς τοῦ Μορεὰς καὶ τοῦ Ρενιὲ καὶ τοῦ Τέννυσσον στὰ πρῶτα ποιήματά του.

Εἶνε ἀλήθεια πῶς ὁ κ. Πορφύρας γράφει τοὺς μουσικώτερους καὶ πιὸ περίτεχνους στίχους. Κ' ὅταν τὸν διαβάζει κανένας μ' ὅσο κι' ἂν ἔχει κουραστεῖ ἀπὸ τὰ συνειθισμένα θέματα, νοιώθει μιὰν ἀνατριχίλα καὶ μιὰ συγκίνηση καλλιτεχνική. Μὰ εἶνε μονάχ' αὐτὰ ἀρκετὰ νὰν τὸν πεῖ καθένας τέλειο ποιητή, ὅπως τὸν εἶπεν ὁ κ. Λαμπελὲτ στὸ «Mercure de France» τὲ μιὰν ἀνταπόκρισή του «c' est un grand poète.» Μὰ κι' ὁ κ. Λαμπελὲτ, ποῦ θέλει νὰ κάνει τὸν κριτικὸ καὶ τὴν ἀξία του τὴ δείχνει τὸ περιστατικό, ὅτι ἑλληνικὰ ὑπογράφεται Λαμπελὲτ καὶ γαλλικὰ Lampelelis, δηλ σ' ἐμᾶς θέλει νὰ δείξει πῶς εἶνε γάλλος καὶ στοὺς γάλλους πῶς εἶνε ἕλληνας.—αὐτὴ τὴν παρατήρηση τὴν ἔκανεν ἕνας φίλος μου γνωστότατος στὸν κόσμο τῶν γραμμάτων καὶ τῆς τέχνης, πῶχει τὴν καλλιτεχνικώτερη ψυχὴ καὶ τὸ κριτικώτερο μυαλὸν ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἕλληνας — κι' ὁ Λαμπελὲτ, λέω, δὲ μποροῦσε πιὰ νὰ θαυμάσει τὸν κ. Πορφύρα γιατὶ παρὰ πέρα ἀπὸ τὸ Δ' Ἀνουντσιο εἶνε ζήτημα ἂν ἔχει προτέξει σὲ τίποτες ἄλλο. Κι' εἶνε ἀκόμα κι' ὁ λόγος τῆς ὁμοιότητας νὰ θαυμάζει τὶς μεταφράσεις ποῦ παρουσιάζουνται γιὰ κάθαυτὸ πρωτότυπη ἐργασία. Ἔγραψε κι' αὐτὸς κάποτε μιὰ κριτικὴ μελέτη γιὰ τὴ μουσικὴ τοῦ Βάγνερ κι' ἀφοῦ μᾶς φωνάζει σὲ μερικὲς μερὲς πῶς ὅτα γράφει εἶνε δικές του σκέψες καὶ δὲν ἀκολούθησε κανέναν ἀπ' ὅσους ἔγραψαν γιὰ τὸ Βάγνερ, στὸ τέλος βάνει γιὰ δικό του ἕνα μεγάλο κομμάτι ἀπὸ τὴ φυσικὴ καὶ μεταφυσική, ὅταν θέλει νὰ μᾶς πεῖ γιὰ τὸ χρῶμα τῆς μουσικῆς καὶ γενικὰ γιὰ τὴν παραγωγὴ τοῦ χρώματος.

***

Καὶ τώρα ρωτῶ: Ὕστερα ἀπὸ αὐτὰ κ' αὐτὰ δὲν εἶνε σωστὸ νἀρχόμαστε γιὰ ἐθνικοὺς μας ποιητὲς πρῶτα-πρῶτα τὸ Μορεὰς, γιατὶ αὐτὸς τροφοδοτεῖ τοὺς πιοστότερους σημερινοὺς ποιητές μας, καὶ τὸ Ρενιὲ καὶ ξέρω γὼ ποιὸν ἄλλον; Μάλιστα ὁ Μορεὰς εἶνε Ἕλληνας τὴν καταγωγὴ κ' ἔτσι ἡ ἐθνικὴ μας φιλοτιμία σώζεται.

Μὰ μ' ὅλο τοῦτο δίκιο θὰ ρωτήσῃ καθένας: Ἐπὶ τέλους δὲν ὑπάρχουν σημερινοὶ Ἕλληνες λόγιοι, ποῦ νὰ δείξουν ἐργασία καθαυτὸ δική τους, νὰ δώσουν μιὰν ἰδέαν ἀληθινῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας, ποῦ νὰ παρουσιάζουν κάτι γραμένο μ' εἰλικρίνεια καὶ μὲ πρωτοτυπία; Βέβαιος ἡ ἀπάντησις δὲν εἶνε ἀρνητική. Στέκουν ἐκεῖ καὶ δέτε τους ἀκλόνητοι σὰν βράχοι καὶ μεγάλοι καὶ θαυμαστό!, ὁ Παπαδιαμάντης, ὁ Βλαχογιάννης, ὁ Καρκαβίτσας, ὁ Μωραϊτίδης, κι' ἀκόμα ὁ Πάλλης κι' ὁ Ἐφταλιώτης κι' ὁ μοναδικὸς Μελαχρινός. Ὅλοι αὐτοὶ — καὶ κατὰ δυστυχίαν εἶνε τόσο λίγοι — ἔχουν ἔργο δικό τους, ἔχουν ψυχὴ δική τους, ἔχουν εἰλικρίνεια στὴν τέχνη τους, ἔχουν περφάνεια. Δὲν ξέρω ἂν διαβάζουν πολὺ ἢ λίγο ξένα πράματα, μὰ ἔχουν τόση δύναμη μέσα τους, ποῦ μποροῦν νὰ δημιουργοῦν μοναχοί τους μ' ἕναν τρόπο, ποῦ τοὺς ὁδηγεῖ στὴν ἀθανασία.

Καὶ τώρα εἶνε καιρὸς νὰ πῶ γιὰ τελευταία φορὰ: Δὲν

ΔΕΝ ΤΟΝ ΑΦΗΣΕ

ὁ κ. Μιστριώτης δίχως ἀπάντησι τὸν κ. Κρουμπάχερ γιὰ τὸ τελευταῖον σύγγραμμά του περὶ τοῦ γλωσσικοῦ μας ζητήματος.

Τὸ δυστύχημα μόνον εἶναι πῶς τὴν ἀπάντησι αὐτή, δὲν τὴν ἐδημοσίευσε, γιὰ νὰ τὴν γλεντήσῃ τὸ Πανελλήνιο, ἀλλὰ τοῦ τὴν ἔστειλε ταχυδρομικῶς, μὲ σφραγισμένη ἐπιστολή.

Εἶχε ὅμως τὴν πρόνοιαν ὁ σοφὸς Καθηγητὴς νὰ διαβάσῃ τὸ γράμμα σὲ μερικοὺς φίλους του, πρὶν τὸ ρίξῃ στὸ ταχυδρομεῖο, κ' ἔτσι κατωρθώσαμε ν' ἁρπάξουμε μιὰ φράσι ἀμίμητη, τὴν ὁποίαν καὶ σᾶς σερβίρουμε.

Ἡ φράσις αὐτή, ὑπεραξία τῆς ἀθανασίας, περικλείεται στὰ κόλουθα ἐκφραστικώτατα λόγια.

— «**Λυποῦμαι**, γράφει ὁ κ. Μιστριώτης στὸν κ. Κρουμπάχερ, **νὰ βλέπω ἐπιστήμονα τῆς περιωπῆς σας νὰ ναρκιγνύεται εἰς τόσον ΣΚΑΝΔΑΛΩΔΕΣ ζήτημα**».

Φαντασθῆτε τώρα τὰ γέλοια ποῦ θὰ κάνε ὁ σοφὸς Βυζαντινολόγος, ὅταν εἶδε καθηγητὴν τοῦ Ἑλλ. Πανεπιστημίου ν' ἀποκαλῇ τὸ γλωσσικόν μας ζήτημα σκανδαλῶδες.

Μὴ χειρότερα!

ΚΑΤΑ ΣΑΤΑΝΙΚΗ

τύμπωσι, δυὸ λόγοι, ὁ καθηγητὴς κ. Χατζιδάκης κ' ὁ ἀγαπητὸς διευθυντὴς τῆς «Πινακοθήκης» κ. Μίμης Κατσερόπουλος ἐκεφαυνοβόλησαν κ' οἱ δυὸ τὴν Ἐθνικήν μας γλῶσσα.

Ὁ σοφὸς γλωσσολόγος τὴν ἀποκάλεσε, ἀναγγέλοντας στὴν «Ἑστίαν» κάποιο ἄρθρο ποῦ ἐδημοσίευσε γιὰ τὸ Γλωσσικό μας ζήτημα στὴν «Revue des etudes Grecs» ὡς «Παράλογον προσπάθειαν τῶν νεωτεριστῶν, ὅπως ἐπιβάλλουν γλῶσσαν οὐ μόνον ἀΰσχριστον (!!) ἀλλὰ καὶ ἄγνωστον (!!!!) ἐν Ἑλλάδι.

Κάτι δὲ παράμοιον ἔγραψε καὶ ὁ κ. Καλογερόπουλος στὸ τελευταῖον τεῦχος τῆς «Πινακοθήκης» του ἀποκαλέσας τοὺς ἀγωνιζομένους γιὰ τὴ γλῶσσα: «Λογίους νέους».

Οἱ δύο καθαρολόγοι θὰ εἶν' ἱκανοποιημένοι τώρα ποῦ τόσον σωστὸν κτύπημα κατήνεγκον κατὰ τῆς ἀγνώστου καὶ δυσχρήστου γλώσσης, τὴν ὁποίαν ὅλ' οἱ Ρωμηοὶ μιλᾶμε κι' τὰ ἐννιὰ δέκατα ἀπ' αὐτοὺς καὶ τὴν γράφουμε.

ΤΟ ΠΡΩΤΟ

αἷμα τὸ ἐκλογικὸ ἐχύθηκε καὶ στὴν πρωτεύουσα μάλιστα. Μακάρι αὐτὸ νὰνε καὶ τὸ τελευταῖο.

Ἀπελπίζεται κανένας γιὰ τὰ χάλια μας τὸ διόρθωτα ἅμα σκεφθῇ πῶς ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποῦ ἀποφασίζουν νὰ θυσιάσουν τὴ ζωή τους ἢ νὰ γίνουν δολοφόνοι γιὰ νὰ βγῇ ὁ ἕνας ἢ ὁ ἄλλος κύριος ποῦ θὰ τοὺς ξεχάσῃ ὡρισμένως ἀρίδο, Δήμαρχος ἢ Βουλευτής. Εἶνε ἀπελπιστικώτατο αὐτὸ τὸ φαινόμενον, ὅπως εἶνε ἐξ ἴσου ἀπελπιστικὸ καὶ τὸ ἄλλο, νὰ σκοτονώμαστε παληκαρίσια στὶς ἐκλογὲς καὶ στὰ συλλαλητήρια καὶ νὰ τὸ κόβουμε κουμπούρα στὸν πόλεμο.

Πιθανὸν κ' οἱ Βούλγαροι νὰ σκοτόζωνται στὶς ἐκλογές. Αὐτὸ ὅμως δὲν πρέπει νὰ μᾶς παρηγορῇ, ἀφοῦ οἱ ἴδιοι ξέρουν καὶ στὸν πόλεμο τόσο καλὰ νὰ σκοτώνωνται.

Δὲν ὑπάρχει κάποια διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο τούτων παληκαρισμῶν;

ΣΙΓΑ ΣΙΓΑ

καὶ μὲ τὸν καιρὸ θὰ σβυσθῇ ἀπὸ τὸν Ποιν. Νόμο ὁλόκληρο τὸ μέρος ποῦ προβλέπει γιὰ κείνους ποῦ καίνε τὰ δάση. Ὄχι γιατὶ θὰ σωφρονισθοῦν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ἀλλ' ἀπλούστατα γιατὶ δὲν θὰ ὑπάρχουν πια δάση γιὰ κάψιμο.

Οὔτε ἕνα, οὔτε δύο. Πέντε δάση στὴν ἀράδα καίγουνται καὶ νομίζει κανένας πῶς κάποια θεομηνία ἔπεσε στὴ χώρα μας γιὰ νὰ μὴν ἀφῇ χλωρὸ κλαδὶ σ' αὐτήν.

Ὕστερ' ἀπὸ τὸ κακὸ αὐτό, ἔχουμε ἀκόμη τὴν ἀδιαντροπιὰ νὰ ποζάρουμε γιὰ πολιτισμένοι ἄνθρωποι.

Ο ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ

ἐζήτησε κάτι ἀπὸ τὸν Ὑπουργόν. Ὁ Ὑπουργὸς δὲν τοῦ τὸ ἔκαμε. Ὁ βουλευτὴς ἐθύμωσε κι' ὅταν ἔφυγε ἔκλεισε μὲ ὀργὴν τὴν πόρτα τοῦ Ὑπουργικοῦ γραφείου.

Γι' αὐτὸ τὸ φυσικώτατο πρᾶγμα ἐξιπάσθηκαν μερικοί. Τί ἀνόητοι ποῦ εἶνε! Ἀφοῦ κατὰ τὸ καμαρωμένο μας Σντιγμα ὁ Ὑπουργὸς εἶνε κοπέλλι τοῦ τελευταίου ξυλοσχίστη βουλευτοῦ, ὁ κ. βουλευτὴς ἠμποροῦσε ἀξιόλογα ὄχι μόνο τὴν Ὑπουργικὴ πόρτα νὰ κλείσῃ μὲ θυμό, ἀλλὰ νὰ τραβήξῃ κ' ἕνα χαστοῦκι τοῦ Ὑπουργοῦ, ἂν δὲν εἶχε τὴν διάθεσι καὶ νὰ τὸν ξεκοιλιάσῃ ἀκόμη.

Μήπως βρίσκετε καμμιὰ ἄλλη ἑρμηνεία σεῖς στὸ Συνταγματικὸ χίρτη μας;

ΚΑΛΑ

ἔκανε ὁ κ. Πρωθυπουργὸς νὰ μὴν ἐπιτρέψῃ τὰ ἐκλογικὰ συλλαλητήρια.

Χωρὶς συλλαλητήριο τροχτὲ καὶ πᾶνε δυὸ ἄνθρωποι. Φανταστῆτε τώρα πόσοι θὰ πᾶνε ἂν γίνουν καὶ συλλαλητήρια!

Ὁ κ. Ἀγγελόπουλος, λένε, διαμαρτυρήθηκε ἐντόνως γιὰ τὴν ἀπόφασι, λένε, αὐτὴ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἡ ὁποία ἀντιστρατεύεται, λένε, πρὸς τὸ Σύντσγμα..

Τί τὸν νοιάζει τὸν κ. Ἀγγελόπουλο ἢ κάθε ἄλλον ὑποψήφιον ἂν πᾶνε γιὰ τὸ χατῆρι τους καὶ δέκα ἑκοσι ἄνθρωποι; Ψῆφους νὰ πάρουν αὐτοὶ κοιτάζουν, καὶ καλὰ κάνουνε, ἀφοῦ ἔχουν μαζῆ τους καὶ τὸ Σύνταγμα!

Ψέμματα;

ΚΑΙΡΟ

εἶχε νὰ μᾶς ἀνακαλύψῃ κανένα μεγάλον ἄνδρα ἡ «Ἀκρόπολις». Καὶ μᾶς τὸν ἀνεκάλυψε. Καὶ στὸ μοῦσι τοῦ κ. Σ. Δραγούμη ἀνεκάλυψε τὸν ἀνέρα τῆς ἡμέρας, τὸν «ἐνδεδειγμένον νὰ τεθῇ ἐπὶ κεφαλῆς Ἐθνικῆς Μακεδονικῆς κινήσεως».

Γιὰ νὰ κάνῃ τί; Ἡ «Ἀκρόπολις» μᾶς τὸ κρατάει μυστικό. Μᾶ βεβαιώνει μόνον πῶς ὁ «ὑπέροχος συμπολίτης μας» εἶναι προθυμότατος νὰ προσφέρῃ τὴν «θυσίαν» αὐτήν, «ἀρκεῖ νὰ τοῦ ζητηθῇ αὕτη ἁρμοδιώτατα».

Οἱ ἐθνικὲς περιστάσεις ἐπιβάλλουν θυσίες. Τί κάθουνται οἱ ἁρμόδιοι καὶ δὲ ζητοῦν τὴν θυσίαν αὐτὴν ἀπὸ τὸν ὑπέροχον συμπολίτην μας;

Ἡ θυσία βεβαίως θὰ εἶνε νὰ τὸν διορίσουν Πρωθυπουργό. Γνωρίζουμε δὲ ὅλοι μὲ πόση προθυμία θὰ δεχθῇ τὴν θυσίαν αὐτήν.

ΕΠΙΦΥΛΛΑΔΑ

καινούργια, καθαρῶς φιλολογική, ἀρχίζουμε ἀπὸ τὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κυριακῆς—ἐπιφυλλίδα ποῦ θὰ κουρελιάσῃ καθολοκληρίαν ἕνα ἀνόητο καὶ γελοῖο ἐπίθετο τὸ ὁποῖον ἡ Ρουτίνα καὶ ἡ ἐπιπολαιότης ἐφόρτωσαν στὴν καμπούρα τῆς φιλολογίας μας.

«Ὁ Μαλλιαρὸς καὶ οἱ Μαλλιαροί» ἐπιγράφεται ἡ καινούργια ἐπιφυλλίδα μας. Συγγραφεύς της εἶνε ὁ ἀγαπητός συνεργάτης μας κ. Ἀλέξ. Πανταζῆς. Καὶ ἡ ἀξία της—αὐτὴν θὰ τὴν κρίνουν πιὰ οἱ ἀναγνῶσταί μας ποῦ θὰ ἐντρυφήσουν στὶς σπαρταριστὲς καὶ γεμάτες ἀπὸ χιοῦμορ, γνώσεις καὶ ἀτσαλένια ἐπιχειρήματα γραμμές της.

Ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἀλησμόνητη ἐπιφυλλίδα τοῦ κ. Σπύρου Ἀναστασιάδη γιὰ τοὺς ρητορικοὺς λόγους τοῦ κ. Μιστριώτη, καὶ ὕστερ' ἀπὸ «Τὰ ποκαλυπτήρια τῶν λογίων μας» τοῦ κ. Προκλῆ Δ. Ἠλιοπούλου, «Ὁ Μαλλιαρὸς καὶ οἱ Μαλλιαροί» τοῦ κ. Ἀλεξ. Πανταζῆ, ἔρχεται τρίτη στὴ τειρὰ τῶν φιλολογικῶν ἐπιφυλλίδων.

ξέρω ἂν ὅσα ἔγραψα θὰ φτάσουν σὲ κανένα σκοπόν, οὔτε ἂν θὰ ὠφελήσουν ἢ θὰ βλάψουν. Δέν ξέρω ἀκόμα ἂν εἶχα δίκιο νὰ καταπιάσω μιὰ τέτοιαν ἐργασία. Μὰ μοῦ φαίνεται πῶς εἶνε μερικὰ πράγματα ποῦ πρέπει νὰ λέγουνται, ὅσο κι' ἂν τὰ νομίσουν ἄλλοι περιττὰ καὶ μάταια. Τί θὰ βγῇ ἀπ' αὐτό: Ἡ ἀπάντηση εἶνε ἀρκετὰ δύσκολη, κι' ἂν τὴν ἤξενα ἐγὼ θὰ φαινόμουνα ἐγωϊστής. Τοῦτο μονάχα μπορῶ νὰ πῶ: Ὅτι ἡ κατάστασις αὐτὴ τῆς σημερινῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας εἶνε πολὺ ἀξιοθρήνητη, καὶ εἶνε ἀκόμα ἕνα δεῖγμα κι' ὅλης τῆς ἄλλης κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς καὶ ἐθνικῆς καταστασής μας.

Καὶ τὸ πιὸ λυπηρὸ εἶνε ὅτι εὔκολα βρίσκουντκι ἡ αἰτία καὶ οἱ αἴτιοι. Ποιοὶ ἐζημίωσαν τόσο τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα τῆς ἐποχῆς μας δὲν εἶνε καθόλου δύσκολο νὰ τὸ δοῦμε, νὰν τὸν νοιώσουμε. Ὅλοι τὸ ξέρουμε, ὅλοι τὸ λέμε μονάχοι μας, μὰ κανένας δὲν τῶπεν ὡς τὰ τώρα καὶ φανερά. Εἶνε αὐτὸ ζήτημα ποῦ πρέπει νὰ ἐξεταστεῖ, καὶ εἶνε θέμα ποῦ μιὰν ἄλλην ἡμέρα θὰν τὸ πραγματευτοῦμε.

ΠΡΟΚΛΗΣ Δ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΕΛΟΣ

ΦΡ. ΝΙΤΣΕ

"ΤΑΔΕ ΛΕΓΕΙ ΖΑΡΑΤΟΥΣΤΡΑΣ,

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙ ΤΟΥ κ. ΠΑΥΛΟΥ ΓΝΕΥΤΟΥ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ 53 καὶ 54 φύλλο)

Οἱ πονόψυχοι

Φίλοι μου, λόγια ἐμπαικτικὰ ἤλθαν στ' αὐτιά τοῦ φίλου σας: γιὰ ἰδέτε τὸν Ζαρατούστρα δὲν περπατεῖ ἀνάμεσο σ' ἐμᾶς ὅπως ἀνάμεσα σὲ ζῶα. «Μὰ ἔτσι εἶνε καλλίτερα νὰ λέγεται: ὁ φιλομαθὴς περπατεῖ ἀνάμεσα σὲ ἀνθρώπους ὅπως ἀνάμεσα σὲ ζῶα.»

Μὰ ὁ φιλομαθὴς ὀνομάζει τὸν ἄνθρωπον: τὸ ζῶον, ποῦχει κόκκινα μάγουλα.

Πῶς τοῦ συνέβη αὐτό; Μήπως γι' αὐτό, διότι συχνὰ εἶναι ἀναγκασμένος νὰ ντρέπεται;

Ὦ φίλοι μου! Ἔτσι ὁμιλεῖ ὁ φιλομαθής: Ντροπή, ντροπή, ντροπή—αὐτὸ εἶνε ἡ Ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου!

Γι' αὐτὸ ὁ εὐγενὴς ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του νὰ μὴ ντροπιάζῃ τοὺς ἄλλους: Ντροπὴν ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του μπροστὰ στὸν κάθε δυστυχῆ. Ἀλήθεια δὲν μ' ἀρέσουν οἱ πονόψυχοι,